

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни «Актуальні проблеми міжнародних відносин
в Латинській Америці»

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини _____
(шифр і назва)
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ «Міжнародні відносини та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обо'язкова/ за вибором)
факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

Укладач: канд. іст. наук, доц. Онацький М. Ю.

2020/ 2021 навчальний рік

Рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Максим Онацький.

Схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ доц. Анатолій Парфіненко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова методичної комісії міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу:

_____ доц. Лариса Григорова-Беренда
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Навчальний контент:

Тема № 1.

Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону

Геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Цивілізації доколумбової Америки. Європейська колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та війна за незалежність у 1810 – 1826 рр. Міжнародне та внутрішньополітичне становище країн Латинської Америки після Визвольної війни. Країни Латинської Америки: проблема вибору шляхів розвитку у другій половині XIX ст. Міжнародне становище латиноамериканських держав на початку XX ст. Революція в Мексиці 1910 – 1920 рр. та її міжнародне значення. Суспільно-політичні процеси в країнах Латинської Америки в міжвоєнний період та в роки Другої Світової війни. Політичні рухи в країнах Латинської Америки у 1950 – 1980-х рр. Особливості розвитку регіону наприкінці XX – на початку XXI ст.

Тема № 2.

Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення

Конфліктогенні чинники у країнах Латинської Америки. Історичні витoki військово-політичних конфліктів в регіоні Латинської Америки. Збройні конфлікти в регіоні в XIX ст. Локальні конфлікти на території латиноамериканського регіону в XX – на початку XXI ст. Механізми врегулювання збройних конфліктів у регіоні.

Тема № 3.

Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки

Загальна характеристика країн Латинської Америки. Основні тенденції економічного розвитку регіону. Роль та місце країн Латинської Америки в світовому господарстві. Роль іноземних інвестицій у розвитку континенту. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Політичні процеси в країнах Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні. Україна та країни Латинської Америки: особливості двосторонньої взаємодії.

Тема № 4.

Інтеграційні процеси в Латинській Америці

Формування латиноамериканських економічних та політичних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ), Андська група, Група РІО, СЕЛАК, МЕРКОСУР, Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок (Кариком), Асоціація Карибських держав (АКД), ЦАІ, ЦАЗР, центральноамериканський спільний ринок. «Перезавантаження» міжамериканських відносин та пошук нових форм взаємодії. Реформа ОАД, нові інтеграційні ініціативи, спроба розробки нової системи безпеки. Роль регіону у вирішенні проблем сучасності та боротьби з тероризмом, наркотрафіком,

екологічною кризою. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки.

Тема № 5.

Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці

Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй.

Тема № 6.

Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Геополітичне положення держав регіону, внутрішні та зовнішні виклики і загрози на сучасному етапі. Провідні держави континенту та основні протиріччя між ними. Особливості двосторонньої взаємодії країн Латинської Америки. Глобалізація як фактор впливу на внутрішні процеси в латиноамериканських країнах.

2. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи:

Назва теми	Кількість годин
<i>Тема 1.</i> Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону <ol style="list-style-type: none">1. Цивілізації доколумбової Америки та європейська колонізація континенту.2. Європейська колонізація континенту та її наслідки.3. Антиколоніальна боротьба та війна за незалежність у 1810 –1826 рр.4. Міжнародне та внутрішньополітичне становище країн Латинської Америки після Визвольної війни.5. Країни Латинської Америки: проблема вибору шляхів розвитку у другій половині ХІХ ст.	2
<i>Тема 2.</i> Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення <ol style="list-style-type: none">1. Конфліктогенні чинники у країнах Латинської Америки.2. Історичні витоки військово-політичних конфліктів в регіоні Латинської Америки.3. Збройні конфлікти в регіоні в ХІХ ст.4. Локальні конфлікти на території латиноамериканського регіону в ХХ – на початку ХХІ ст.5. Механізми врегулювання збройних конфліктів у регіоні.	2

<p><i>Тема 3. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні тенденції економічного розвитку регіону. 2. Роль та місце країн Латинської Америки в світовому господарстві. 3. Роль іноземних інвестицій у розвитку континенту. 4. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. 5. Політичні процеси в країнах Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні. 6. Україна та країни Латинської Америки: особливості двосторонньої взаємодії 	2
<p><i>Тема 4. Інтеграційні процеси в Латинській Америці</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування латиноамериканських економічних та політичних угруповань 2. Латиноамериканський регіоналізм у контексті вирішення проблем регіональної безпеки 3. Провідні міждержавні об'єднання в Латинській Америці: мета створення та основні завдання 4. Особливості економічної інтеграції в Латинській Америці 	2
<p><i>Тема 5. Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США 2. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії 3. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці 4. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці 5. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй 	2
<p><i>Тема 6. Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геополітичне положення держав регіону, внутрішні та зовнішні виклики і загрози на сучасному етапі. 2. Провідні держави континенту та основні протиріччя між ними. 3. Особливості двосторонньої взаємодії країн Латинської Америки. 4. Глобалізація як фактор впливу на внутрішні процеси в латиноамериканських країнах. 	2
<p>Разом</p>	12

3. Завдання для самостійної роботи:

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
	Очна форма	Заочна форма
Підготовка до усного опитування на тему «Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону» з наступних питань: геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та її наслідки. Процес становлення незалежних держав у Латинській Америці та специфіка їх розвитку у XIX – першій половині XX ст.	9	-
Підготовка до усного опитування на тему «Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення» з наступних питань: фактори, що сприяють появі конфліктів у країнах Латинської Америки. Локальні конфлікти на континенті у XIX – XX ст. Лінії міжетнічних конфліктів у Латинській Америці на сучасному етапі.	9	-
Підготовка до усного опитування на тему «Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки» з наступних питань: Особливості економічного розвитку регіону. Роль країн Латинської Америки в світовому господарстві. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Політичні процеси в країнах Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні.	9	-
Підготовка до усного опитування на тему «Інтеграційні процеси в Латинській Америці» з наступних питань: регіональна інтеграція країн Латинської Америки та її специфіка, роль та місце країн Латинської Америки в глобалізаційних проектах, економічні та політичні міждержавні об'єднання в Латинській Америці.	9	-
Підготовка до усного опитування на тему «Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці» з наступних питань: Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй.	9	-
Підготовка до усного опитування на тему «Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – на початку XXI ст.» з наступних питань: Проривні держави регіону та основні протиріччя між ними. Проблеми двосторонньої взаємодії країн латиноамериканського регіону. Бразилія та Аргентина: суперечливість розвитку двосторонніх відносин.	9	-
Разом	54	

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р. лекції проводяться в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Семінарські заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційній формі.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Структура залікової роботи: 2 теоретичних запитання. Максимальна кількість балів за відповідь на кожне запитання – 20 балів.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залікову роботу в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці».

Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми розділів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом

	семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.

1	Студент фактично не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань; презентацій відсутня.
---	--

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

4. Завдання семестрових письмових залікових робіт:

1. Цивілізації доколумбової Америки та європейська колонізація континенту
2. Антиколоніальна боротьба та війна за незалежність у 1810 – 1826 рр.
3. Міжнародне та внутрішньополітичне становище країн Латинської Америки після Визвольної війни
4. Країни Латинської Америки: проблема вибору шляхів розвитку у другій половині XIX ст.
5. Міжнародне становище латиноамериканських держав на початку XX ст.
6. Революція в Мексиці 1910 – 1920 рр. та її міжнародне значення
7. Суспільно-політичні процеси в країнах Латинської Америки в міжвоєнний період та в роки Другої Світової війни
8. Латиноамериканський регіоналізм та його специфіка в контексті проблем регіональної безпеки
9. Глобалізація як фактор впливу на внутрішні процеси в латиноамериканських країнах
10. Антиглобалізаційні рухи в країнах Латинської Америки
11. Інтеграційні процеси в країнах Латинській Америці: історія та сучасність
12. Латинська Америка в сучасній системі міжнародних відносин
13. Стан та перспективи розвитку Латиноамериканського мультилатералізму
14. Ібероамериканське суспільство: генеза та еволюція
15. Латинська Америка: роль регіону у вирішенні проблем сучасності
16. Андська група та її роль у системі міжнародних відносин в Латинській Америці
17. Організація американських держав: роль та місце в системі міждержавних відносин в Латинській Америці
18. Проблема регіонального лідерства на Латиноамериканському континенті
19. МЕРКОСУР як інтеграційний проект у Латинській Америці
20. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті Ібероамериканської спільноти націй
21. НАФТА як центр інтеграційних процесів у Латинській Америці
22. Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США

23. КНР як позарегіональний актор у Латинській Америці
24. УНАСУР та особливості військово-політичної взаємодії в Латинській Америці
25. Латиноамериканська асоціація інтеграції: мета створення та основні завдання
26. Проблеми безпеки та спроби їх вирішення у Латиноамериканському регіоні
27. Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок (Кариком)
28. Спроби формування спільного ринку регіоні Латинської Америки та їх наслідки
29. Країни БРІКС та їх роль у сучасному світі
30. Енергетичний фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці
31. Провідні країни Латиноамериканського континенту та основні протиріччя між ними
32. Роль країн Центральної Америки та Карибського басейну в регіональній та світовій політиці
33. Територіальні суперечки в регіоні Латинської Америки та спроби їх вирішення.
34. Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та механізми їх врегулювання.
35. Особливості двосторонньої взаємодії країн Латинської Америки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бессараб Т. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки // Політичні науки, Вип. 2, № 1, 2016, С. 1 - 8.
2. Головченко В. Регіонознавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навчальний посібник, Київ, Дипломатична академія України при МЗС України, 2013, 352 с.
3. Гольцов А.Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Країнознавство” (нові незалежні держави), “Країнознавство” (країни Європи та Північної Америки), “Країнознавство” (країни Азії, Австралії та Океанії), “Країнознавство” (країни Африки та Латинської Америки) (для бакалаврів), Київ, МАУП, 2008, 110 с.
4. Зазуляк З. Сучасний стан та чинники розвитку латиноамериканського мультилатералізму // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини, 2015, Вип. 37, Ч. 3, С. 149–158.
5. Зазуляк З. Фактор США у регіоні Латинської Америки на сучасному етапі // Актуальні проблеми міжнародних відносин, Вип. 120 (Ч. I), 2014, С. 173 - 181.
6. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй // Актуальні проблеми міжнародних відносин, Вип. 118 (Ч. I), 2014, С. 76 - 89.
7. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навчальний посібник, Київ, Знання, 2013, 677 с.
8. Пахомов В.Ф., Чувпило О.О. Наливайченко В.О., Юрченко О.О. Міжамериканська система у контексті міжнародних відносин. Навчальний посібник, Харків, ІСМВ, 2006, 184 с.
9. Поліщук К. Міждержавні конфлікти у Південній Америці: причини, еволюція, стратегії врегулювання // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини, 2012, Вип. 30, С. 53 –67.
10. Строганов А.И. Латинская Америка в XX веке: Пособие для вузов, Москва, Дрофа, 2002, 416 с.